HRADČANY kresba (e) – nové typové rozlišení ?

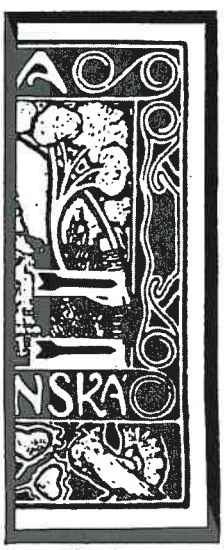

obr. 1

obr. 2

obr. 3

obr. 4

Před více než patnácti lety jsem popsal zajímavou odchylku v kresbě levé příčky. Dokonce jsem vznesl kacířskou otázku, zda nejde o odchylku, která by zakládala typ. Přes počáteční odmítavé stanovisko znalců, obchodníků i sběratelů se můj návrh na zavedení typů levé příčky postupně ujal. Velký podíl na tom má i brněnský sběratel ing. Škaloud. Ten pochopil správnost myšlenky nových typů a souhrnně je uvedl v brožurce *HRADČANY - příčkové typy*. Pokusil jsem se také o první cenové ohodnocení jednotlivých typů a zejména pak typů spojených. To bylo v roce 1993. Dnes se příčkové typy už běžně objevují v aukčních katalozích a znalci je ověřují.

Opravována byla i pravá výzdoba. O tom se poprvé zmínil Fryč ve Filatelii 14/1971 a 24/1972. Od něho zřejmě pochází i název *příčka*. Popisoval různé opravy horní a dolní části pravé příčky. V souvislosti se zpracováním *Studií k rekonstrukcím* se opět objevily odchylky v kresbě pravé příčky, které vznikly prokazatelnou opravou přímo v tiskové desce. Jejich provedení však bylo různorodé a pokud bychom je chtěli označit jako typ, bylo by jich velké množství a ztrácel by se přehled, a tím i zájem sběratelů. Snažil jsem se těmito opravami zabývat a pokusit se najít nějaké sjednocující prvky, které by dovolily vznik nového typu. Mou snahou bylo zařadit všechny opravy tak, aby současně vyhovovaly těmto podmínkám:

1. Šlo prokazatelně o typ (dle definice tedy o odchylku v kresbě známky, která vznikla zásahem pracovníka tiskárny).
2. Oprava byla podstatná, viditelná pouhým okem.
3. Oprava se vyskytovala u více hodnot a u více tiskových desek jedné hodnoty.

Ještě než popíši zjištěné odchylky a jejich přiřazení k jednotlivým hodnotám, tiskovým deskám a známkovým polím, považuji za potřebné zopakovat postup výroby tiskových desek všech hodnot vytištěných v kresbě (e).

Základem pro fotografickou předlohu všech hodnot byl otisk štočku hodnoty 25 (haléřů) zhruba ve dvojnásobné lineární velikosti budoucí známky. Tyto pomocné tisky byly nalepeny na karton do předem narýsované sítě. Hodnotový štítek s číslicí 25 byl pro jiné hodnoty přelepen štítkem s novou hodnotovou číslicí. Pod spodní řadu známek byla potom nalepena číslice počítadel. Tak došlo ke vzniku číslicových typů.

Sestava byla ofotografována přes hranol (pro získání zrcadlového obrazu) a získaný negativ byl po opravách překopírován na kovovou desku opatřenou fotocitlivou vrstvou již ve správné velikosti známky (zmenšeně). Následným vyvoláním zůstala na desce jen tmavá místa, která měla tisknout. Po ošetření této desky v místech, kde se neměla leptat (okraje, rub), byla deska podle druhu svého materiálu ponořena do kyseliny nebo do zásady a leptána. Mezery a okraje byly potom upraveny frézováním.

Z hotové tiskové desky byly pořízeny zkusmé tisky, na nichž se zjišťovaly vady, které byly odstraněny rytcem přímo v tiskové desce. Přitom došlo ke vzniku retuší, z nichž některé byly uznány za typ (4. spirála, levá příčka), jiné byly označeny jako redukce (obrys vějíře pravé holubice), další unikaly pozornosti sběratelů.

A nyní zpět k pravé výzdobě. Podařilo se mi najít takové odchylky, které dle mé-

Tab. 1 **5 h**

I. typ – všechna známková pole (ZP) dále neuvedená	
II. typ –	I. TD – 34., 51., 95. ZP
	II. TD – 34., 42., 54., 61. ZP
	III. TD – 11., 12., 17., 31., 33. ZP
	IV. TD – 1., 3. ZP
	V. TD – nemá
	VI. TD – nemá
	VII. TD – nemá
	VIII. TD – nemá
III. typ –	I.–VIII. TD – nemá

Tab. 2 **10 h**

I. typ – všechna ZP dále neuvedená	
II. typ –	I. TD – 3., 10., 11., 12., 24., 33., 36., 40., 52., 63., 70., 80. ZP
	II. TD – nemá
III. typ –	I. TD – 2., 8., 30., 51., 59., 65., 82., 88., 89., 100. ZP
	II. TD – nemá
II. + III. typ –	I. TD – 39., 50., 55., 71., 90. ZP

Tab. 3 **15 h**

I. typ – všechna ZP dále neuvedená	
II. typ –	I. TD – 4., 8., 11., 12., 13., 15., 18., 34., 35., 38., 40., 43., 44., 63., 71. ZP
	II. TD – 12., 25., 41., 42., 51., 60., 61., 72. ZP
	III.–VI. TD – nemá
	VII. TD – 62., 76. ZP
III. typ –	I. TD – 2., 7., 10., 20., 27., 29., 50., 67., 68., 70. ZP
	II. TD – 39., 56. ZP
	III.–IV. TD – nemá
	V. TD – 40., 52., 82., 83. ZP
	VI.–VII. TD – nemá

Tab. 4 **20 h**

I. typ – všechna ZP dále neuvedená	
II. typ –	I. TD – 6., 14., 21., 42., 45., 52., 61., 62., 64., 82. ZP
	II.TD – 21., 22., 44., 53., 63., 72., 81. ZP
III. typ –	I. TD – 57., 96., 99. ZP
	II. TD – 47. ZP